

DE KLEINE ANDREAS

juni, juli, augustus 2026
nieuwsbrief Lutherse Gemeente Rotterdam

Pinksteren en zomertijd

WELKOM IN ONZE ANDREASKERK!

Koffie na afloop in de Paardenkamer. Zie ook onze website.

- **Zondag 24 mei**, 10.30 uur. *Pinksteren.*
Ds. Mirjam Visser-Fuchs. **Belijdenis en Heilig Avondmaal**
- **Zondag 31 mei**, 10.30 uur. *Trinitatis.*
Helen Florijn. *Vm. pastoraal medewerker Luthers Rotterdam.*
- **Zondag 7 juni**, 10.30 uur. *1^e na Trinitatis.*
Ds. Wim van Beek. *Vm. predikant Luthers Rotterdam en Woerden.*
Heilig Avondmaal
- **Zondag 14 juni**, 10.30 uur. *2^e na Trinitatis.*
Ds. Mirjam Visser-Fuchs.
- **Zondag 21 juni**, 10.30 uur. *3^e na Trinitatis.*
Andries Ponsteen. **Preek van een Leek**
- **Zondag 28 juni**, 10.30 uur. *4^e na Trinitatis.*
Ds. Mirjam Visser-Fuchs. **Keti Koti** samen met
Bianca Groen-Gallant, *lid diaconie Luthers Rotterdam.*
- **Zondag 5 juli**, 10.30 uur. *5^e na Trinitatis.*
Ds. Mirjam Visser-Fuchs. **Heilig Avondmaal en Luthers Bruiloft**
- **Zondag 12 juli**, 10.30 uur. *6^e na Trinitatis.*
Elsa Aarsen-Schiering. *Luthers Amsterdam.*
- **Zondag 19 juli**, 10.30 uur. *7^e na Trinitatis.*
Ds. Mirjam Visser-Fuchs.
- **Zondag 26 juli**, *8^e na Trinitatis.* 10.30 uur.
Lianda Groeneveld-Dettmeijer. **Zomerviering**
- **Zondag 2 augustus**, 10.30 uur. *9^e na Trinitatis.*
Ds. Jacobine Scholte-de Jong. *PKN Gouda.*
Voorzitter commissie Lutherana Gouda. **Heilig Avondmaal**
- **Zondag 9 augustus**, 10.30 uur. *10^e na Trinitatis.*
Elsa Aarsen-Schiering. *Luthers Amsterdam.*
- **Zondag 16 augustus**, 10.30 uur. *11^e na Trinitatis.*
Mies De Vries-Langelaar. **Zomerviering**
- **Zondag 23 augustus**, 10.30 uur. *12^e na Trinitatis.*
Gerrit Krul, *pastor Luthers Utrecht*
- **Zondag 30 augustus**, 10.30 uur. *13^e na Trinitatis.*
Mies De Vries-Langelaar. **Zomerviering.**

BIJ DE DIENSTEN

24 mei Pinksteren: feestelijke dienst met Belijdenis en Heilig Avondmaal

Pinksteren is het feest van de Geest die mensen in beweging zet. Juist op deze zondag legt Ellenora Kroesbergen in onze gemeente belijdenis van het geloof af. In de dienst klinken de Tien Woorden uit Exodus: woorden die beginnen met bevrijding – ‘Ik ben de Heer uw God die u uit Egypte heeft geleid.’ Vanuit die vrijheid zoeken mensen hun weg met God, met elkaar en met de wereld. We vieren samen het Heilig Avondmaal. Jenny Haisma en Niels-Jan van der Hoek zorgen voor feestelijke muziek.

21 juni Preek van een Leek

Op deze zondag zal Andries Ponsteen voor de 2^e keer een ‘Preek van een Leek’ verzorgen.

28 juni Ketu Koti

Ketu Koti betekent ‘ketenen gebroken’. We herdenken de afschaffing van de slavernij. Naast het gedenken van de lange weg naar bevrijding worden we ook uitgedaagd om vrijheid niet als vanzelfsprekend te veronderstellen, maar eraan te blijven werken. Deze dienst wordt voorbereid door ds. Mirjam Visser-Fuchs en Bianca Groen-Gallant. Zij is de nieuwe directeur-bestuurder van het Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en erfenis (NiNsee) en voorzitter van de stichting ‘Heilzame verwerking slavernijverleden’. Bianca is ook lid van onze diaconie.

5 juli Luthers Bruiloft

We vieren ons jaarlijkse gemeentefeest met een feestelijke dienst en aansluitend ontmoeting en samenzijn bij lekker eten.

Zomervieringen

De Andreaskerk is ook in de zomer elke zondag open voor de kerkganger. Op de zondagen 26 juli, 16 en 30 augustus is er dus een ‘zomerviering’. Dit zal een ‘Mette’, een eenvoudige ochtendviering zijn, die wordt verzorgd door een kerkenraadslid. Na afloop van de dienst drinken we uiteraard gezellig koffie of thee met elkaar. De diensten beginnen gewoon om 10.30 uur. Ook hartje zomer allen van harte uitgenodigd!

OVERDENKING

Ds. Mirjam Visser-Fuchs

Wet van de vrijheid

We lezen sinds het begin van de Veertigdagentijd in de kerkdiensten uit het boek Exodus en dit blijven we tot de zomervakantie doen. Met Pinksteren zullen de Tien Woorden centraal staan. Over één van de Tien Woorden, de heiliging van de sabbat, schrijft Johan Murre een mooie ´struikeltekst´. Ik deel hem graag met u:

*Gedenk de dag van de sabbat, heilig die.
Zes dagen zul jij dienen en je werk doen, alles.
De zevende dag is sabbat voor JHWH, jouw God:
dan zul jij geen werk doen, niets,
jij, je zoon, je dochter,
je slaaf, je slavin, je dieren;
en je vreemdeling binnen jouw poorten.*
(Exodus 20: 8-10, vertaling H. Oosterhuis, A. van Heusden).

Een bewoonbare plaats voor alle mensen

In het boek Exodus komen in de Tien Woorden belangrijke vrijheden ter sprake, grondrechten die van God komen (Exodus 20). Pas bevrijd uit het slavenhuis van Egypte geeft God zijn volk grondrechten voor de opbouw van een vrije samenleving waarin iedereen tot zijn recht kan komen.

Want de Tien Woorden zijn er niet om onze vrijheden in te perken, maar ze vormen de ´Wet van de vrijheid´, waarin de rechten van de mens worden gegarandeerd in een verbond. In zijn scheppingsdaden heeft God deze hele wereld tot een bewoonbare plaats voor alle mensen gemaakt. Een plaats, die men mag bewerken, beheren, bewaren en waarop men mag rusten en vrij mag zijn (Genesis 1: 28).

Het Vierde Woord

Van groot belang is daarbij het Vierde Woord: ´Gedenk de sjabbatdag, door die te heiligen; een zestal dagen mag je dienen en al je werk doen en de zevende dag is een sjabbat voor de Ene, je God; niet doen zul je welk werk ook´ (Exodus 20: 8-10). Dit gebod is gericht tot mensen die zich elke dag met al hun energie inzetten voor de taak die op hun schouders rust.

Het zegt: er is een grens aan de drang en dwang tot presteren, targets halen, het najagen van extreem hoge winsten, aan de 24-uurs-economie. Dat alles gaat ten koste van gezinslevens en het dienstpersoneel, van de vreemdeling in je midden, van de dieren en het milieu. Iedereen en alles lijdt eronder. Mensen worden uitgebuit, verliezen hun rechten, worden met tot slaaf gemaakt, verdrukt. Het milieu, de schepping, zucht en kreunt eronder (Romeinen 8: 22). Het vierde gebod zegt: er is een grens.

Waar ligt die grens?

Het gebod gaat dus niet over de vraag hóé wij die dag moeten doorbrengen, maar over de vraag hoe wij die dag níét moeten doorbrengen. Hoe je je werk zo organiseert dat jijzelf en anderen er geen slaaf van worden. En ook door wát je je laat leiden: productie, groei, winst, prestige, inkomen óf door 'genoeg is genoeg'. Anders wordt arbeid een macht die over je heerst en veel mensen kapot maakt. Daarom zegt het gebod: onderbreek het werk. Niet alleen voor jezelf, maar ook voor wie bij je hoort. Stel er een grens aan. Dan ontdek je wat de werkelijke zin is van arbeid: het scheppen van een wereld waar elk mens ruimte heeft, kan genieten van de vrijheden waarop hij of zij recht heeft en tijd heeft voor de ontmoeting met God en met elkaar.

(Met toestemming overgenomen uit de serie 'Struikelteksten' door Johan Murre, die ook woordenboeken Bijbels Hebreeuws en Grieks samenstelde, uitgegeven bij Skandalon.)

PASTORAAT

Ds. Mirjam Visser-Fuchs

Pastoraal team

Dit jaar ligt een focus van ons beleidsplan op het pastoraat. Wij willen graag een groep mensen bij elkaar brengen die met andere mensen contact houdt. Dat kan telefonisch, per beeldbellen of met huisbezoeken. We gaan onderzoeken hoe we het onderlinge contact kunnen versterken en hoe we mensen kunnen bereiken die nu nog niet in beeld zijn.

Heeft u interesse om hierover mee te denken? Dan graag dat bij mij melden.

Bezoek van de predikant

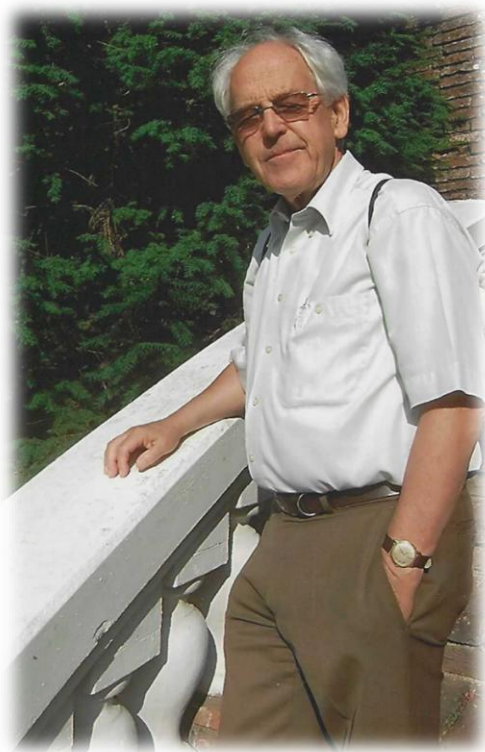
Graag kom ik met u in gesprek. U helpt me, als u zich bij me meldt als u graag een bezoek wilt. Dat kan om gewoon nader kennis te maken of om iets te bespreken, wat u bezighoudt. Hartelijk welkom! Bel 06-16374899 of mail predikant@luthersrotterdam.nl).

IN MEMORIAM: GOVERT DORRENBOOM

Op 1 mei is Govert Dorrenboom overleden. Hij werd 94 jaar oud. Op 8 mei hebben wij een dankdienst voor zijn leven gevierd in de Andreaskerk. Familie en oud-collega's hebben herinneringen aan Govert gedeeld. Govert had samen met Frieda en de predikant de dienst besproken. De muziek van Buxtehude en het lied 'Blijf me nabij, wanneer het duister daalt', waren voor hem belangrijke elementen.

Boven aan Govert Dorrenbooms rouwkaart staat een zin van Martin Luther: 'Wir sind doch alle Bettler, das ist wahr.' (Wij zijn toch allemaal bedelaars, dat is waar.) Die woorden werden na Luthers dood gevonden op een briefje in zijn jaszak. Alsof hij aan het einde van zijn leven alles samenvatte in die ene gedachte: uiteindelijk leven wij van wat ons gegeven wordt. Liefde. Genade. Vergeving. Het leven zelf. Daarin herkende Govert zich.

Aansluitend aan de dienst is Govert op de begraafplaats Oud Kralingen begraven. We wensen Frieda, zijn kinderen en kleinkinderen en iedereen die hem mist veel troost en licht.

Govert Dorrenboom 1932-2026

IN MEMORIAM: SABINE HIEBSCH

Na een kort ziekbed is op 14 april hoogleraar theologie Sabine Hiebsch (1964-2026) overleden.

In juni 2018 aanvaardde Sabine Hiebsch als eerste vrouw in de geschiedenis van de vrijgemaakte Theologische Universiteit Kampen (nu Theologische Universiteit Utrecht) het ambt van bijzonder hoogleraar. Ze bekleedde de Kooiman-Boendermaker Leerstoel voor Luther en de geschiedenis van het (Nederlandse) lutheranisme. Op 14 april overleed ze aan een longembolie.

Sabine Hiebsch werd geboren in Duitsland. Ze groeide op als enig kind in een katholiek gezin in Bad Nauheim, een kuuroord ten noorden van Frankfurt.

Ze studeerde katholieke theologie in Parijs en switchte daar naar de protestantse theologie. Verder studeerde zij in Tübingen, Bonn en in Amsterdam protestantse theologie. In 2000 promoveerde ze aan de Vrije Universiteit en werkte ze als onderzoeker bij verschillende universiteiten.

In Nederland werd ze lid van de Lutherse kerk. Hiebsch was lid van zowel de lutherse synode als van de generale synode van de PKN. Naast haar wetenschappelijk werk was Sabine Hiebsch een graag gezien gastpredikant.

Sabine Hiebsch 1964-2026

DOOR DE OGEN VAN ANDREAS

Woorden schieten tekort

Andries Ponsteen

Geloven in taal

Taal speelt in het geloof een belangrijke rol. Bij het 1^e Pinksterfeest lang geleden spraken en begrepen de feestvierders alle talen. In de vroege kerk was het Latijn de voertaal. Dat begrepen de gelovigen nu juist niet en dat was waarschijnlijk ook de bedoeling. Het was een geheimtaal, die het mysterie intact liet. Door de boekdrukkunst en de vertaling van de bijbel in de volkstaal door Luther (en bij ons de Staten Generaal) konden steeds meer mensen zelf lezen wat ze nu eigenlijk geloofden. Zo werd voor Protestanten Het Woord in het toenmalige Nederlands de ware bron van het geloof.

De Nederlandse taal reikt soms ver. Het Engelse 'yacht' is een vertaling van ons 'jacht'. Hier dat van de Kamer Rotterdam van de VOC, Jacob van Strij, 1690.

Geloof je wat je zingt?

Je moerstaal kan het je echter ook moeilijk maken. Want wat staat er nu ècht in bijbel of lied? Andreas heeft in zijn jeugd talloze psalmen en gezangen moeten leren ('Versje' heette dat op school). Zijn hoofd zit vol met voor een kind onbegrijpelijke teksten. *'s Heren goedheid kent geen palen* (Psalm 25), *De zeeg' is ons beschoren* (jawel, uit 'Een Vaste Burcht'), *Leer mij, o heer, uw lijden recht betrachten* (Gezang 34), *Bij 't bloedlicht der flambouwen* (Gezang 112). Alle uit de bundel 1938. Teksten die we nu gerust onzinnig durven te noemen. Gelukkig werden ze bij elke nieuwe liedboekversie verwijderd of gemoderniseerd. Maar soms werkt ontsluiting door toegankelijke taal ontnuchterend. Dan vraag je je af, of je werkelijk kunt geloven wat je zingt of leest.

Het laatste woord

Het lastige van theologie en geloof is, dat je het onbeschrijfelijke uiteraard nauwelijks kunt beschrijven. Natuurlijk kom je een heel eind met Bijbelverhalen en kerkliederen. De teksten daarvan leggen als het ware de fundering van je geloof. Uitleg van die teksten maakt ze toegankelijker. Modernisering van de gebruikte taal brengt ze in het heden. Maar uiteindelijk schieten woorden tekort. Want op de ultieme vraag 'Bestaat God?' en zo ja: 'Wie is hij/zij dan?', kunnen alle woorden van de wereld geen onbetwistbaar antwoord geven. Dan wordt je op jezelf teruggeworpen en is het een kwestie van geloven. Of niet. Het laatste (ant)woord is aan jezelf.

VAN DE KERKENRAAD

Mies De Vries- Langelaar

De Kerkenraad vergaderde

Begin mei vergaderde het DB van de Kerkenraad ter voorbereiding op de latere Kerkenraadsvergadering. Aan de orde kwamen o.a. de jaarrekeningen van Diaconie, Weeshuisfonds en Kerkrentmeesters. Verder kwam aan de orde een verzoek vanuit het project Duurzaam Luthers om een bezoek aan onze Kerkenraad te brengen. De Diaconie deed verslag van de stand van zaken rond de vacature voor diaconaal werker, waar helaas nog niet veel respons op is gekomen, zodat de vacature opnieuw wordt uitgezet.

De Diaconie kreeg een verzoek om toe te treden tot de Raad van Toezicht van We Move, een verzoek dat wij in overweging nemen, maar waarvoor wij niet direct invulling hebben. Tor slot werd kort teruggekoppeld uit het jaargesprek met de predikant.

ANDREAS ACTIEF

Leerhuis

Veel mensen kennen het verhaal van de Jona in de walvis. Het is zeker de moeite waard om het boekje van deze eigenzinnige profeet samen te lezen. Het zou zomaar eens een spiegelverhaal voor ons eigen leven kunnen zijn. Doet u mee? Iedereen is welkom! Donderdagochtend 10.00-11.30 uur op 21 mei 2026 en 18 juni 2026.

Kees de Kort - Jona in de buik van de walvis

Zwaan-Zit-Aan

Dinsdag 26 mei is er weer een gezellige Zwaan-Zit-Aan. Op het menu staan, uiteraard, asperges. De inloop is vanaf 17.00, u wordt dan verwelkomd met een drankje. Om 17.30 starten wij de maaltijd met een kop aspergesoep, gevolgd door asperges met gerookte zalm, beenham en een enkel aardappeltje. U bent van harte welkom, aanmelden kan bij Nel Merks-Knetsch. Graag weten wij uiterlijk 24 mei of u komt, in verband met de inkopen.

24 UUR MET LUTHER: EEN TERUG BLIK

Freek Houweling

Op 17 en 18 april kwamen 24 jonge lutheranen uit het hele land samen in Rotterdam voor '24 uur met Luther', een inspirerend weekend rond de lutherse theologie van het kruis. In de Finse, Noorse en Deense zeemanskerk maakten deelnemers kennis met de internationale Lutherse aanwezigheid in onze stad. Het programma bestond uit lezingen, workshops en gesprekken, en een korte viering in elke Zeemanskerk. De lutherse schilder Jouk Boon nam ons mee in zijn schilderijen van de kruisweg. De Finse zeemanspastor Jussi Luoma bracht ons de basics bij van de lutherse theologie van het kruis. Ds. Mirjam Visser-Fuchs hield rond het verhaal van Thomas een lezing over 'Het kruis, de wonden en post-traumatische groei'. Naast inhoudelijke verdieping was er volop ruimte voor gezamenlijke maaltijden en ontmoeting, inclusief een Finse sauna. De '24 uur met Luther' werd afgesloten met een avondmaalsviering in de Finse zeemanskerk. Het was een waardevolle en inspirerende ontmoeting, die jonge lutheranen uit het hele land bij elkaar bracht en liet ontdekken hoe veelzijdig en internationaal de Lutherse gemeenschap in Rotterdam is.

Palmpasen en Paasmorgen 2026

COLOFON

***Redactie: Mies de Vries-Langelaar, Mirjam Visser-Fuchs, Andries Ponsteen
(eindredacteur/ 06 38466960)***

Bijdragen: Mirjam Visser-Fuchs, Andries Ponsteen, Freek Houweling,
Jeroen van Velzen, Mies de Vries-Langelaar.

Distributie: Greet Postema.

Andreaskerk, Heer Vrankestraat 51,
3036 LB, Rotterdam, 010-4222472

www.luthersrotterdam.nl